

# שמעתא למיקתא

גליון עח' - פ' חיי שרה ה'תשע"ב / קהילת "חניכי הישיבות" - רמות ב'

## נאנס ולא התפלל בצבור, האם חייב לשמוע קריאת התורה

מבואר ברש"י (מגילה כא. ד"ה בשני) "שעזרא" תיקן שיהו קורין בבי' ובה', וכי"כ הר"ן (ריש מגילה) וכן משמע ברי"ף (מגילה ג.). אולם עיי' בב"ק (פב.) דלא משמע כן, וכבר עמדו בזה הרש"ש (שם) המהרצ"ח (שם), והברכ"י (סי' קלה אות א), ואכמ"ל. ומש"כ רש"י (מגילה יז: ד"ה בכל לשון) שחובת קריאת התורה הינה מדאורייתא, ביאר הריטב"א (שם ד"ה גמי הא) שכוונתו לקרה"ת בשבתות ויו"ט, ומדברנן תיקנו בשני ובחמישי ושבבת במנחה. ועיין בשפת אמת (שם ד"ה כה"ת) ובתורה תמימה (עקב ט, ז אות א).

אלא שהתוס' (שם ד"ה כל התורה) והר"ן (שם ה: ברי"ף באה"ד וכתב הרמב"ן) נקטו שכל קריאה בתורה אינה מדאורייתא. ואע"פ שהב"ח (סי' תרפה סוף אות א) תמה על תוס' דודאי צדקו דברי רש"י שקריאה שבשבתות מן התורה, ועיי' בפמ"ג (סי' קלה א"א ס"ק א) דה"ה לקריאה של יו"ט לדעה זו, והובא דברי הבי"ח בט"ז (שם ס"ק ב), מ"מ מוכח מהשו"ע (סי' קמו ססעי ב) שקריאה בצבור אינה מה"ת וכן מבואר בכסף משנה (חנכה פ"ג ה"ו), בפר"ח (סי' קלט ס"ק ח), בפמ"ג (שם מ"ז ס"ק ב), וסי' קלה א"א ס"ק א, ועיי' עוד בפתיחה כוללת ח"א אות יח), בברכ"י (סי' קלה אות א וסי' מז אות ח), במהר"ם שיק (סי' ס ד"ה וכיון), ועוד. ולענין קריאת פרשת זכור עיין מש"כ בגליון נ"ג.

והנה חובה זו נראה מתוס' (חולין פז. ד"ה וחייבו) דחלה על כל יחיד הנמצא בצבור, עיי"ש דכתבו דכולם חייבים בקריאת התורה. וכי"כ הרא"ש (פ"ו סי' ח), המרדכי (חולין שם), השלטי גבורים (חולין כט. ברי"ף אות ג), הטור בשם ר"ח (יו"ד ססי' כח), וכן מוכח בשבלי הלקט (סי' לט), במבני"ט (סי' קיז), בשאילת יעב"ץ (ח"ב סי' עה ד"ה ואם) ועוד. וכי"כ בניאור הלכה (סי' קמו ד"ה ויש) שעל כל איש ואיש מוטל החיוב דתקנת עזרא. ובגדר חובת 'שמיעת' קרה"ת בצבור נאריך בס"ד ועוד חזון למועד.

אמנם אכתי יש לדון האם חובה זו היא "חובת יחיד", דהיינו דעל כל יחיד ויחיד חל חיוב לשמוע הקריאה בעשרה (אפי' כשלא נמצא בצבור), או דלמא אין זו אלא "חובת צבור", כלומר דחיוב זה חל על כולם דוקא כשהם צבור, אבל יחיד שלא נמצא בין עשרה אין לו חיוב לשמוע קריאת התורה, ונפ"מ בזה כשנאנס והתפלל ביחידות, האם אכתי מחויב בכל אופן ללכת לשמוע קרה"ת בצבור.

ויעויין ברז"ה (הובא ברי"ן מגילה ג. ברי"ף ד"ה אמר רב) שהוכיח דלא בעינן עשרה לעיכובא לקריאת המגילה ממה שלא מנו מקרא מגילה עם אותן שהן בעשרה דקתני להו במגילה (כג:.) אין פורסין על שמע ו'אין קורין בתורה' פחות מעשרה וכיון דבמגילה קיימינן אם איתא דבעינן בה י' לעכובא היה להם למנותה עמהן.

אולם הרמב"ן (מלחמת ה' שם) כתב שאין זו ראייה דכל אותם דקא חשיב התם חובת צבור הם ואין עושין אותם אפי"כ בעשרה, אבל במגילה לא בעינן י' אלא משום פרסומי ניסא, ע"כ. משמע מדבריו שקריאת התורה הינה חובת צבור. אלא דיש לומר שגם לפי הרמב"ן איכא חובת יחיד אלא שהיא חלה דוקא במקום דאיכא עשרה.

שו"ר בברכת שמואל (ובמות סי' כא אות א) דיצא לחקור בשם הגר"ח האם החיוב של קרה"ת חל על עשרה ביחד דוקא, וכל זמן דליכא עשרה ליכא חיוב כלל של קרה"ת או דבאמת החיוב של קרה"ת חל אפי' על א' אלא דדין הוא דאינה נאמרה אלא בעשרה. ונשאר בצ"ע. [ועיי"ש דאם נאמר דהחיוב נעשה דוקא ע"י עשרה ביחד לא שייך הדין דרובו ככולו דהא ליכא חיוב כלל, ואפי' מיעוט חיוב ליכא, אבל אם נאמר דהחיוב חל אפי' על א' אלא דדין הוא דאינה נא' אלא בעשרה, אז שייך הדין דרובו ככולו דהרי איכא רוב חיוב ומיעוט פטור ודין הוא בכל התורה כולה דאמרינן רובו ככולו].

והנה בתוספות מעשה רב (סי' לד) מובא שכשיצא הגר"א מבית האסורים קרא לבעל קורא שיקרא לפניו כל ד' סדרות מדי' שבועות אשר ישב. וא"כ משמע שזה חובת יחיד. ובפעולת שכיר (על מעשה רב סי' קעה) כתב בשם הגר"א ד"היכן דאין מנין עשרה" אין חיוב כלל על היחיד. ועיי' בבנין שלמה (ח"ב סי' סה) מש"כ על דבריו. וכן משמע שהי' חובת יחיד מהחיי אדם (כלל לא אות יא) שכתב דהאלו שלא שמעו כשהצבור קרא יש להם חיוב לשמוע קרה"ת. וכן משמע באג"מ (אוי"ח ח"ד סי' מ אות ד) שהי' חובת יחיד, שהרי כתב שחיוב קרה"ת הוא על כל אחד לשמוע ג' קראים בבי' ובה' ובמנחה לשבת ובתע"צ וברי"ח ובחוו"ה ד' וביו"ט ה' וביוה"כ ו' ובשבת ז'.

אולם הגרשז"א זצ"ל (הליכות שלמה פ"ב אות ו ופ"ז הגה כו והגה 17) נקט שאין זה אלא חובת צבור. והנהגת הגר"א הנ"ל היא למי שבדרגה של הגר"א. ועיי"ש (פ"יב הגה ה ומילואים סי' יז) בשם הגר"ח מבריסק לחלק בין חיוב קריאת התורה בשבת לשני וחמישי, דבשבת החיוב הוא על כל יחיד ויחיד ובשני וחמישי הוה חובת צבור, ותמה ע"ז מה טעם לחלק ביניהם דהא יסוד חיובם שווה הוא שלא ישוה ג' ימים בלא תורה.

ועיין בניאור הלכה (ססי' קלה ד"ה אין מביאין) שכתב דמן הדין אין חל על היחיד מצות קריאת התורה בזמן שאין יכול לילך לבית המדרש, משא"כ בעשרה חל עליהם חובת קריאה, ועל כן י' בני אדם החבושין בבית האסורין מביאים אצלם ספר תורה אבל לא ליחיד, ע"כ. נראה מדבריו דאין הכי נמי דעיקר חובת קריאת התורה חלה רק על הציבור, אלא שמ"מ אף ליחיד כשיכול לילך לבית המדרש מצוה עליו ללכת לשמוע קריאת התורה בצבו. ועיי' בניאור הלכה (סי' קמו סד"ה ולקרות).

ועיי' באבני ישפה (תפילה פ"ט אות ג) בשם הגריש"א זצ"ל שאדם שלא שמע מספר מילים בקרה"ת אינו חייב ללכת למקום אחר להשלים מה שחיסר "דסומכים באופן זה" על מה ששמע מהבניאור הלכה (סי' קמו ד"ה ויש) שיש סוברים דקרה"ת מוטל על הציבור ולא על כל יחיד, ע"כ. משמע דמעיקר הדין קיי"ל דהוי חובת יחיד. אלא דיש לדחות דשאני התם שכבר התחייב בקרה"ת שהרי נמצא בצבור (ובזה איירי הביאור הלכה שם), אבל היכן שאכתי לא יתחייב י"ל דאינו חל חיוב על היחיד. וכן י"ל בדעת השלמת חיים (סי' קמב). ועיי' בצ"א (חיי"ח סי' ה), ודו"ק.

## אחר מיטתו של מרן הגאון הגדול ר' נתן צבי פינקל זצוק"ל ראש ישיבת מיר

כתב היערות דבש (ח"ב דרוש ז' ע"מ קסה הוצ' אבן ישראל) "ואם כן כמה יש לאדם להתדבק בתורה ולשוב בתשובה במות צדיק תלמיד חכם, כמה דברים ישים האדם ללבו במיתת הצדיק, כי יאמרו זה מת, אולי אנכי אבנה להגות בתורה ולמלאות מקומו, כי אין צריך מילוי מקומו בכל דבר... רק שהאיש הצדיק היה מלובש ומעוטר במידות רבות וכמה מעלות טובות, ובמותו הרי כל מעשיו ומדות וקניניו שלמות שהיו לו מופקדים, וכל איש ישראל יכול לזכות".

ומבואר שאחר פטירת אדם גדול הרי כל מעלותיו הטובות הם בבחינת 'הפקר' וכל הרוצה לזכות יבוא ויזכה. והפשוט שהדרך לזכות באותם מעלות אינה מאליה, אלא ע"י התבוננות בהם, ולהכניס בלבו רצון ושאפה לקנותם, ואז יש הרבה סייעתא דשמיא שיוכל לקבל ע"ע קבלה מסויימת בענינים אלו. וכמו שכתב היערות דבש במקום אחר (ח"א דרוש ז' ע"מ רג הוצ' אבן ישראל) "אבל דע כי מיתת הצדיק היא לתשובה לעורר לב העם לומר הן באורים וכו'... גם במותו הוא משתתף בנפשו, ולפעמים בנשמתו או ברוחו, עם כל נפש ונפש אנשי דורו, ויעזור אותם מכף יצר הרע הגובר עליהם...".

אך זהו אינו תכף שבמות צדיק תשתתף נפשו עם נפשות הרשעים... כי יש לאדם הבחירה, וצריך האדם להתעורר מעצמו לתשובה בלי עזר ממעל... ואין הצדיק משתתף עצמו במותו מיד כי אם לבלי תורה ויראה וכל מין דבוק במינו. אך כאשר יספידו לתלמיד חכם, ועיקר ההספד הוא התעוררות תשובה, ואז כאשר יתפתחו רשעים פתח לתשובה... אבל רחמי ה' לסייע להבא לטהר, ואז נשמת צדיק משתתפת עם כל או"א, וכיון שהתחיל בתשובה אפילו כחודו של מחס, אחינו הוא לעזרו ולסייעו לכל ישוב לכסלה. וזהו ענין ההספד, כי קודם התעוררות תשובה אין הקב"ה מניח לצדיק להיות עוזר ומסייע לעוברי רצונו".

והיינו שצריך קודם האדם לעורר את עצמו לכך. ומבואר מדבריו שדבר זה אפשר לעשות בשעת ההספד, וביותר שזוהי תכלית ומטרת ההספד, שע"י ההתבוננות במעלות הנפטר יתעורר בתשובה לעשות כמעשיו, ואז יקבל סייעתא דשמיא שאפילו הצדיק בעצמו משתתף לעזור לאדם בזה. אחר שרואים אנו דברים אלו, נראה לכוון להתבונן בכמה מעלות ומידות שהיו אצל ראש הישיבה זצ"ל,

ויש להקדים ולהדגיש שאין בזה אפילו נסיון לתאר את דמותו העניקית, ולא נסיון למנות אפילו חלק קטן ממעלותיו הרבות ובודאי שאין כאן הספד, אלא רק כמה שבינים קצרים שהתירשם כותב השורות בהיותו מנה"ל לומדי ישיבת מיר ומטעם ממה שנאמר בהספדים, ועכ"פ אין זה אלא כמבט של נפש המסתכל על הענק, ואם תעורר במשורה לשמוע את קול ה' הרובר אינו לשוב אליו בתשובה, והי"ה זה לעילוי נשמתו הטוהרה.

תמיד ראו אצלו אהבת התורה ואהבת הבריות, והכל מתוך מסירות נפש. כולם ראו בחוש רק את אהבת התורה שלא ידעה גבול, לא רק את אהבת הלימוד עצמו אלא שמחה עצומה מכל דבר תורה שהתחדש, וידוע שכל הרוצה לשמח את ראש הישיבה היה אומר לו איזה חידוש, ומיד ראו כיצד האירו פניו. וכן ראו את גדול כמותו כשהיו מדברים בלימוד ושואלים אחרי השיעור כללי. אהבת התורה שבערה בו היתה לא רק כלפי עצמו אלא כלפי כל אחד ואחד מבני הישיבה. כל אחד יכל לומר שהיתה כלפיו התחושה של "מלאך המכה על קדקדו ואומר לו גדל", היה מתעניין בעלגה ולא כל אחד, וזה גם לאחר שעזב את כותלי הישיבה. כאשר האהבה בלי שיעור, גם הגדלות בלי שיעור, תמיד חינך לא להסתפק בקטנות אלא "גדל", תמיד היה מדרבן להוסיף בהתמדה,

# האם יש הידור מצוה בנוי שאינו ניכר לעין

שנינו **בשבת** (קלג:) "זה אלי ואנוהו" (שמות טו, ב) התנאה לפניו במצות, עשה לפניו סוכה נאה ולולב נאה ושופר נאה ציצית נאה ספר תורה נאה וכתוב בו לשמו בדיו נאה בקולמוס נאה בבלבלר אומן וכורכו בשיראין נאין, ע"כ. והאם מצוה זו מה"ת או מדרבנן, ע"י **בחי אדם** (כלל סח אות ה) שתלה זה במח' רש"י ותוס', ואכמ"ל.

והנה יש לדון האם הידור מצוה שייך דוקא בנוי הנראה לעינים, או דלמא אף כשאינו נראה איכא משום "זה אלי ואנוהו", שהרי המצוה מתקיימת בחפצא נאה.

מצינו **בספר חסידים** (סי' תתקלא) שאדם הגולל ספר תורה ומשים המפות על ס"ת ויש מפה שמצד אי יפה מאוד ומעבר אחר אינו יפה כל כך, יהפוך היופי כנגד ס"ת שהרי הקרשים (שבמשכן) לצד הפנימי מצופים זהב וכן המקדש והמסך רוקם והציור היפה לצד הפנימי ושאינן יפה ואדני נחושת לחוץ, עכ"ל. וכן מבואר **במרדכי** (מגילה סי' תתלד). אולם עיין **בבי"ט** (ססי' קנב) שכתב שלמעשה לא נהגו כן, וכ"כ **ברמ"א** (סי' קמז סע' א). אבל **המ"א** (שם ס"ק ד) כתב דיש לנהוג **כהמרדכי וכה"ס** [ועיי"ש שכתב דטעות סופר הוא במרדכי וצ"ל דומיא דארון, ועיין בזה **בא"ר** (שם אות ג מובא בפמ"ג שם) ו**בביאור הגר"א** (שם אות ה)].

אלא **שבביאור הגר"א** (סי' קמז על הרמ"א סע' א) כתב שהעיקר לדינא דלא כהמרדכי דאין משם ראייה דשאני התם דההידור "נראה". ועיי"ש שהביא וראיה שבדבר שאינו נראה ליכא משום הידור מהא דאחורי הדלתות שלא היה טוח בזהב כמו שכתוב בפ"ד (מ"א) דמידות, וכן מתפילין ומזוזות דא"צ שרטוט, ומסקנא דמזוזה צריך שרטוט משום דנבדקת פעמים בשבוע, משא"כ בתפילין דאין נבדקים לעולם, ע"כ. ועיין **בתוס'** (מנחות לב: ד"ה הא) בשם ר"ת דס"ת בעי שרטוט משום זה אלי ואנוהו אבל תפילין דמכוסין בעור לא בעו שרטוט דלא שייך בהו נוי, ע"כ. וכן **בבית שאול** (מידות שם) בשם מוהר"איו ז"ל, הוכיח כהגר"א הנ"ל, ושוב כתב מהמדרש שה"ש על הפס' עמודיו עשה כסף דאמר ר"י הדא דתימא בבנין שני אבל בנין הראשון אפי' אחורי הדלתות היה טוח זהב וכו', אמנם **מתוס'** (מנחות שם) הנ"ל מבואר כדברי הגאון, אבל במרדכי המובא לקמן בסמוך לא מבואר כן, וצ"ע, ע"כ.

אבל **הדרכי משה** (סי' לב אות א) כתב בשם **המרדכי** (הלכות קטנות תפילין יד ע"ג) דמצוה ליפות המצוה מבחוץ למראה עינים "וכל שכן" מבפנים שהרי בבית המקדש מבפנים זהב טהור, ע"כ. וכן הביא **הרמ"א** (שם סע' ד). ולכאורה קשה מדברי הרמ"א לעיל שהביא המנהג לשים צד המטפחת הנאה לצד חוץ והרי מדברי המרדכי הנ"ל מבואר דהעיקר הוא הפנים שהרי כ"ש לצד פנים קא, וצ"ע. אולם עי' **במ"ב** (סי' קמז ס"ק ט) שכתב דהטעם להמרדכי דיש לשים צד היפה כלפי פנים הוא כי בעינן לכתחילה לעשות דומיא דארון שהיה מבפנים מצופה זהב. וע"פ דבריו יש ליישב, ועיין.

ועכ"פ מבואר דאיכא הידור אף במה שאינו נראה לעין. וכן מוכח מהשו"ע (סי' לב סע' יז) שכתב דהסופרים הזריזים עושים ג' מיני קלפים כו' ולפרשת קדש ולפרשת והיה כי יביאך שהם ארוכות עושים קלף דק מאד ובזה יתמלאו הבתים בשהו וזהו נוי לתפילין. וכן יש להוכיח מהשו"ע (שם סע' ה) שכתב בענין תפילין דאם אינו יודע ליישר השטה בלא שרטוט ישרוט כל השורות, וכתב **המ"ב** (סי' לב ס"ק כא) דהיינו משום זה אלי ואנוהו. אלא דיש לדחות דשאני התם דהשרטוט הוא לצורך קיום מצות הכתיבה גופא, משא"כ בשרטוט שהוא לשם יופי בלבד אפשר דמודה המ"ב דליכא הידור בכה"ג. ובדרך זה מצאנו **בדברי יציב** (ח"א סי' כא אות ז אות קטן יא), וכן **בשפת אמת** (שבת קלג: ד"ה גמ' וכתוב) כתב שהטעם שאמרו בשבת שם, דבקולמוס נאה איכא משום הידור מצוה, היינו משום שגוף הכתיבה מצוה היא וע"כ צריך לעשותה באופן המהודר אע"פ שאין ניכר הידור אחר הכתיבה.

וכן **בדברי יציב** (שם אות ז אות קטן ז) כתב שיש לעורר על אלו שכותבים בביתורא מבפנים אותיות ומספרים וכד' דאסור לעשות כן דגם בפנים שייך הידור, וכמ"ש **הרמ"א** (סי' לב סע' ד) דמצוה ליפותן מבחוץ ומבפנים. וכבר פלפל בני"ד **החלקת יואב** (ח"א או"ח סי' ג, בהקדמה לשו"ת). ועיין עוד **בשפת אמת** (ר"ה כז. ד"ה והתניא) ו**בבנין שלמה** (ח"א סי' ו).

אלא דיש לחלק בין ב' סוגי הידור, א' הידור שהוא משום נוי ובזה איכא למימר דהוא תלוי בעין הרואה דוקא. ב' הידור דהוא משום שלמות או כשרות בקיום המצוה, והוא הידור **בעצם** ואף בדבר הנסתר, ואף הסוברים דליכא הידור בדבר שאינו נראה לעין י"ל דמודו בזה. ועי' **ברש"י** (פסחים צט: ד"ה לא יאכל) שכתב שבער"פ סמוך למנחה אין לאכול כדי שיאכל מצה של מצוה לתיאבון משום הידור מצוה. מבואר דשייך הידור אף בדבר הנסתר, כיון שיש בו משום שלמות בקיום המצוה. ועי' **בחסד לאברהם** (תני יו"ד סי' סא ד"ה ועוד נ"ר) דמבואר דאיכא חילוק בין הדר שהוא דבר הנ"ל לעין לבין מובחר שהוא אינו נ"ר.

וכן מבואר **בביאור הלכה** (סי' תרנ"ד ד"ה אם קנה) שכתב באתרוג או לולב שיש בו חשש פסול (וה"ה בכל המצות בכה"ג) שתלוי בפלוגתא דרבנותא אף שהלכה דכשר מ"מ י"ל דבזה לכוי"ז צריך לקיים הידור מצוה עד שליש לקנות אחר לצאת כל הדיעות (כן משמע **מפמ"ג** (שם או"ח סי' א) ועיין **בבגדי ישע** שהחמיר עוד ביותר מזה), ע"כ.

ועיין עוד **בחיים וברכה** (אות ה ס"ק סד) שכתב לענין ד' מינים, שכל עיקר ההידור הוא אם אין בו שום חשש פסול ואח"כ משגיחין בהדרו בתואר ומראה. וכ"כ **בחתן סופר** (שער הטוטפות סי' יח בתשובה שנדפסה בשוליים) שלצאת ידי כל החששות מעיקר הדין הוא קודם להידור מצוה, אפי' לדעת רש"י שהידור הוא דאורייתא בכל המצות דאין לנו הידור יותר מלקיים המצוה אליבא דכל הדיעות דלית בו שום חשש איסור זהו הידור והמוקדם, ע"כ. [אלא דיש להעיר דכל זה כשיש לחשוש לשיטה ההיא, אבל אם אין חוששים כ"כ לאותה שיטה הידור ביופי עדיף כמבואר בדברי **המ"ב** (סי' תרמח ס"ק לא), וכ"כ **הגר"ז** (שם אות יז), עיי"ש].

להוסיף בעמקות בסוגיא, להרבות קבוצות שיאמרו 'תבורות' על הסוגיא, וידוע מאד כמה דחף ודרבן לכתוב חידושי, לא רק 'מערכות' על הסוגיא, אלא רצה שיכתבו 'חיבור' - להקיף נושא בשלמותו מכל הצדדים.

כמה דחף ודרבן להתמיד עוד ועוד, להספיק עוד, ורצה שכל סיומי המסכת יהיו אצלו בבית. והיה דואג כל פעם לכיבוד, כדברי הגמ' באביי דהוה עביד יומא טבא לרבנן כד חזי צורבא מרבנן דשלים מסכתא.

לא פלא שפעם בשעת הכנסת ספר תורה כשראה שעל המעיל היה רקום הפסוק "מה אהבתי תורתך כל היום היא שיחתי", אמר שזהו הפסוק האהוב עליו.

בגמ' מועד קטן (כו.) דרשו לגבי חיוב קריעה על אביו ואמו "אביו ורבו שלמדו תורה מנלן דכתיב {מלכים ב ב- יב} ואלישע ראה והוא מצעק אבי אבי רכב ישראל ופרשיו, **אבי אבי זה אביו ואמו**, רכב ישראל ופרשיו זה רבו שלמדו תורה". ראש הישיבה היה בבחינה גם של "אבא" וגם של "אמא", גם 'אבא' שמלמד תורה ומתן, וגם 'אמא' שדואגת ואכפת לה מכל אחד ואחד מילדיה.

כידוע, ביישיבת מיר יש עשרות 'קבוצות' של אברכים ובחורים, ומפליא הדבר שהיה קשור לכל קבוצה וחבורה, באופן שהרגישו שהוא "ראש הישיבה שלנו".

היה אכפת לו באופן אישי על כל יחיד ויחיד. כל א' הרגיש את אהבתו אליו, כמה היה שמח בכל שמחה של כל אחד, וכמה דאג להיטיב לוולת. והכל מכח הלב הגדול, שכולם היו חקוקים על לוח לבו. ובדרך הטבע לא ניתן להסביר כיצד זכר את כולם, וזכר אף שמות פרטיים לאחר עשרות שנים.

כמה כיבד כל או"ח, כל אדם באשר הוא, בין אם הוא מבוגר, בין אם הוא ילד קטן, לכל א' היה מתייחס ונותן את כל לבו. בחור חדש שהגיע לישיבה ואמר שאין לו כאן חברים, ענה לו ראש הישיבה "אני אהיה חבר שלך". כן, ראש ישיבת מיר יהיה חב שולו...

אברך ביקש ברכה בחודש אלול עבור אשתו שעמדה ללדת וראש הישיבה אמר את השם ובירך. אותו אברך לא ראה צורך להטריח את ראש הישיבה ולומר לו שהכל עבר בשלום. אח"כ בליל יו"ה"כ בזמן "תפילה זכה" הבחין ראש הישיבה באותו אברך וקרא לו "מה שלום רעייתך?". בחור צעיר שעמד לנסוע לחו"ל לחן הפסח בא להתברך, א"ל ראש הישיבה "אני מצפה לשובך"! אין לתאר כמה חיוק קיבל אותו בחור, שמרן ראש הישיבה ממתין ומצפה לשובו.

ידוע שראש הישיבה היה מוסר נפשו כדי להגיע לתפילת שחרית בישיבה, על אף היסורים והמאמצים והרבים שהיו כרוכים בזה, ואמר שמעולם לא הפסיד שחרית בישיבה, ואף ביום שירד שלג ולא יכלו להסיעו ברכב התאמץ והלך רגלי. אמנם פעם אחת לא הגיע לתפילה, ומשום שאחד מותיקי האברכים עמד לעשות בבית מילה לנכדו בהיכל הישיבה, ואבי הבן כיבד את ראש הישיבה בסנדקאות, אך ראש הישיבה התעקש שהסבא יהיה סנדק, לכן לא הגיע לתפילה בישיבה באותו יום.

ועיין זה של מסירות נפש ראו אצלו מידי יום ביומו, כמה היה מתאמץ באמירת כל שיעור, כל שיחה, כל מקום שהיה הולך, ועם כל זה לא נח ולא שקט, והיה מקבל את כולם בסבר פנים יפות ובשמחה, ומתאמץ לשמח את הזולת.

כפי שכבר הובא, שאין בזה אפילו חלק קטן וזעיר מתיאור מעלותיו של מרן ראש הישיבה זצ"ל, אמנם גם משביבים אלו ניתן ללמוד, ויעזרנו ה' שנוכה לקבל משהו מכל אלו, וכמשי"כ העירות דבש הג"ל של מעלותיו של הנפטר הם הפקר והמשיך שם "זה יאמר אני אזכה במידת ענוה שלו, וזה יאמר אני אזכה במידת חמדה בתורה כמוהו, וזה יאמר אני אזכה במידת לרדוף שלום כמוהו, וזה יאמר אני אזכה במידת לרחם נדכאים ולחזק כושלים להיות אבי יתומים ואלמנות כמוהו, וזה יאמר אני אזכה במידת מדקדק במצוה כמוהו, וזה להיות ירא טהור וסור מרע כמוהו, וזה יאמר בשאר מידות". ויה"ר שיבולע המות לנצח ומחה ה' דמעה מעל כל פנים. אמן.